

MOI SOI LOAI RONG BOI SUNG MÔI ÔI VUNG BIEN QUAN NAI TRONG SA

Le Nhu Hau

Phan Vien Khoa Hoc Vat Lieu Nha Trang

TOM TAT Sáu loài rong thuộc hai ngành rong Chlorophyta và Rhodophyta đã được xác định lần đầu tiên ở các loài môi bồi sung cho khu hệ rong biển Việt Nam. Đó là *Neomartensia flabelliformis* (Harvey ex J. Agardh) Yoshida et Mikami, *Gibsmithia hawaiiensis* Doty, *Dictyurus occidentalis* J. Ag., *Dasya crouaniana* J. Ag., *Caulerpa nummularia* Harv. ex J. Ag., *Caulerpa urvilliana* Montagne. Trong đó có ba chi lần đầu tiên được mô tả tại cho Rong biển Việt Nam là *Neomartensia* Yoshida et Mikami 1996, *Gibsmithia* Doty 1963, *Dictyurus* Bory 1834.

NOTES ON SOME NEW RECORDS OF MARINE ALGAE FROM TRUONG SA ISLANDS (VIETNAM)

Le Nhu Hau

Institute of Material Science – Nha Trang Branch

ABSTRACT This paper describes six species (belonging to Chlorophyta and Rhodophyta): *Neomartensia flabelliformis* (Harvey ex J. Agardh) Yoshida et Mikami, *Gibsmithia hawaiiensis* Doty, *Dictyurus occidentalis* J. Ag., *Dasya crouaniana* J. Ag., *Caulerpa nummularia* Harv. ex J. Ag., *Caulerpa urvilliana* Montagne. They are new records of the alga flora of Vietnam. Among them 3 genera: *Neomartensia* Yoshida et Mikami 1996, *Gibsmithia* Doty 1963, *Dictyurus* Bory 1834 are first time reported in Vietnam.

I. MÔI NAI

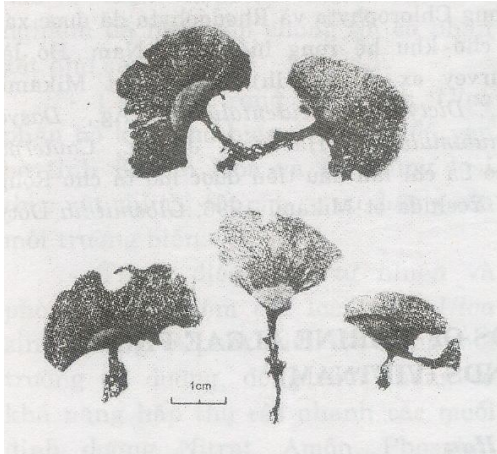
Nguồn lõi rong biển quần đảo Trường Sa đã được nhiều tài liệu nghiên cứu và công bố trước hơn 80 loài. Trong bài viết này tác giả công bố 6 loài bồi sung môi cho rong biển ở vùng biển quần đảo Trường Sa và cho khu hệ rong biển Việt Nam.

Tài liệu phân tích hơn 540 mẫu rong biển kèm theo với mẫu rong tảo ngâm trong dung dịch formal, thu được ở quần đảo Trường Sa Lớn (8°40' Vĩ Bắc, 112°00' Kinh Đông), Bãi Tây (8°54' N, 112°54' E) thuộc quần đảo Trường Sa, thời gian từ 25/5 - 10/6/2000. Tất cả mẫu vật được lưu trữ tại phòng mẫu thuộc Phan Viện Khoa Học Vật Liệu Nha Trang.

II. TAI LIEU VAIPHONG PHAI

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

1- *Neomartensia flabelliformis* (Harvey ex J. Agardh) Yoshida et Mikami (Ceramiales - Rhodophyta) (Hình 1)
Yoshida T., 1998: 987, fig. 3. 96J.
Syn. *Martensia flabelliformis* Harvey ex J. Agardh, Chihara M. 1975: 157; Segawa S., 1958: 66, pl. 66, fig. 351.

Hình 1: *Neomartensia flabelliformis* (Harvey ex J. Agardh) Yoshida et Mikami

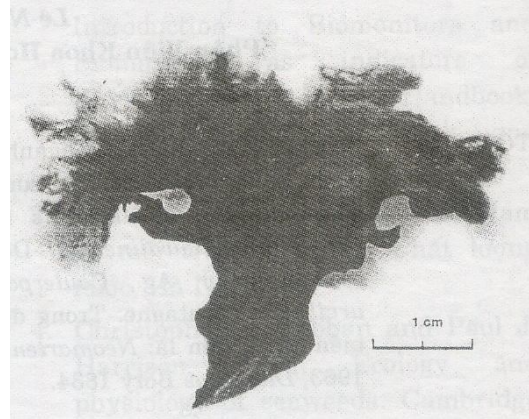
Rong mọc thành bụi, màu nâu tím. Trục có hình trụ ở phía gốc và gần trục trong ô phía trên, nón hoặc chia nhánh, đường kính 1-2mm, cao 0,5-2cm, mang một phiến hình quạt ô phía trên. Phiến hình quạt rộng 3-5cm, gồm hai phần khác nhau: phần này tròn lại khoảng cuối gần gốc, dày 250-300 μ m gồm 10-12 lớp tế bào hình chồi nhất xếp theo chiều dọc, phần ngoài gồm nhiều phiến nhỏ xếp thành góc với mặt phẳng phiến này chỉ do một lớp tế bào và nó với nhau bằng các sợi nón bao, tạo thành một mạng lưới. Mặt trên và mép ngoài của phần ngoài có gai nhọn.

Rong mọc trên đá san hô chết ở vùng dưới triều, sâu 4-6m.

Phần bờ phía tây Malaysia, Taiwan, Nam Thái Bình Dương, Nam Nhật Bản.

Mẫu vật số IMSN 20-021.

2- *Gibsmithia hawaiiensis* Doty (Gigartinales - Rhodophyta) (Hình 2)
Doty M. S., 1963: 458-464, figs 1-17; Yoshida T., 1998: 670, figs. 3. 96J.

Hình 2: *Gibsmithia hawaiiensis* Doty

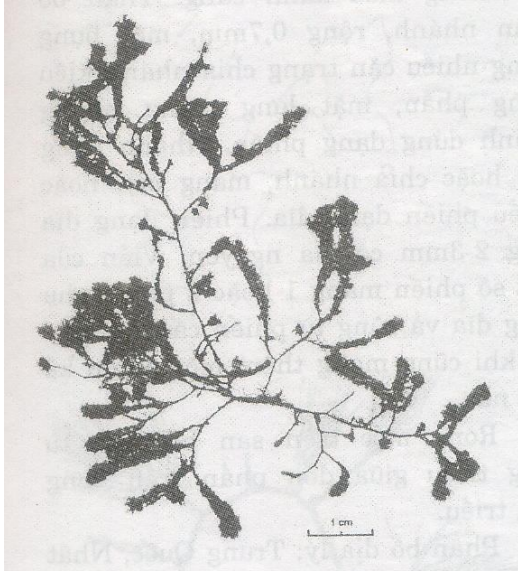
Rong mọc nổi nổi, bám vào giá thể bằng sợi rộng 1,5-2cm. Thân chính cứng, dẹp hoặc hình trụ, rộng 0,4-1cm, nhô dần tới gốc nên ngắn, phần nhánh 1-2 lần, có ngắn ở phần ngoài và mang 4-6 nhánh choét ở mỗi nhánh thân chính. Nhánh choét thông phần nhánh nổi, lớn dần lên nên nhánh thân chính, cao 2-3cm, rộng nên 1cm ở nhánh. Mặt cắt dọc các nhánh choét: lớp ngoài do những sợi nón bao phần nhánh bên nhỏ nên tính của chi *Callithamnion*, tế bào hình bầu dục, rộng 10-12 μ m, dài gấp 2-4 lần rộng. Như vậy gồm những sợi phần nhánh nổi, tế bào rộng 15-20 μ m, dài gấp 10-15 lần rộng. Túi bào tử hình thành ở nhánh các sợi nhánh bên.

Rong mọc trên các vách nóng, các rãnh san hô chết ở vùng dưới triều.

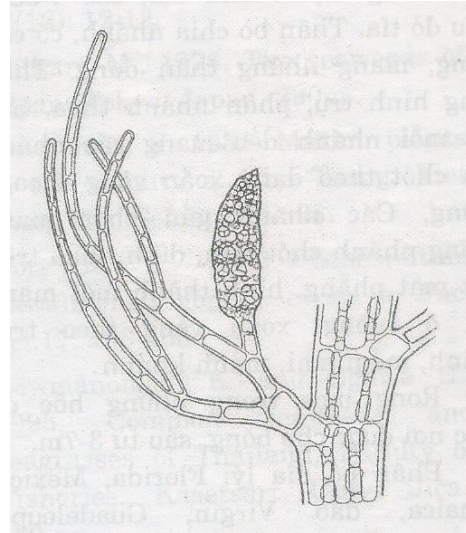
Phần bờ phía tây Nhật Bản, Hawaii, Nhật Bản, Polynesia.

Mẫu vật số IMSN 20-175

3- *Dasya crouaniana* J. Agardh (Ceramiales - Rhodophyta) (Hình 3)

a

b

Hình 3: *Dasya crouaniana* J. Agardh

a: Dạng của tảo; b: Chi tiết của một nhánh mang túi bào tử

Taylor, 1960: 561, pl. 71, fig.1.
Syn. *D. dichoyomo-flabellata* Maze and Schramm.

Rong mầu nâu tóo, mọc thành bụi cao 6-8cm. Thân hình trụ lõng phần ngoài, có ngoài phần tóo góc nên ngoài, trụ ói góc và ói phần ngoài mang nhánh chót thành vòng luẩn sinh 5-6 và lõng phần nhiều lần (5-6 lần). Nhánh chót dài 200-250µm, rộng 13-18µm ói góc, nhỏ dần nên nhánh lam thành nhánh nhỏ. Nhánh thui riêng ói phần góc, mang túi bào tử ói góc nhánh chót (óo lần phần nhánh thui hai). Túi bào tử hình mũi mác, rộng 18-22 µm, dài 55-80 µm.

Rong mọc ói các trong hóc núi phần trên vùng dõu triệu.

Phần bờ núi ly Florida, Bahamas, Guadeloupe.

Màu vật số IMSN 20-035.

4- *Dictyurus occidentalis* J. Ag. (Ceramiales - Rhodophyta) (Hình 4)

Taylor, 1960: 567, pl. 70, figs. 1, 2.
Littler D. S. et al., 1989: 168.

Hình 4: *Dictyurus occidentalis* J. Ag.

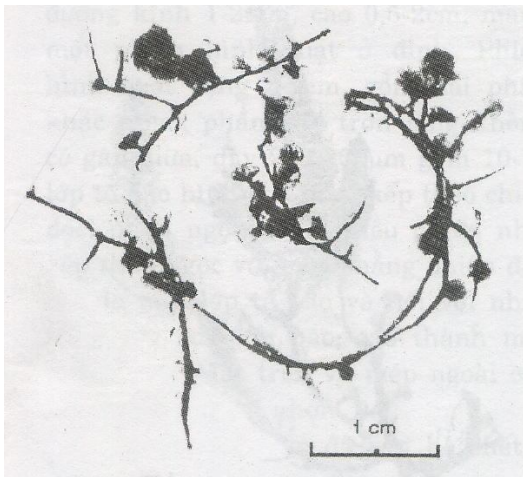
Rong mọc thành bụi, cao 4-8cm, màu nâu tím. Thân bò chia nhánh, có các cành thẳng, mang những thân nổi. Thân nổi hình trụ, phân nhánh tỏa, hầu hết mỗi nhánh đều mang các nhánh gần chốt theo dạng xoắn vòng theo 4 hướng. Các nhánh gần chốt mang những nhánh chốt tròn, dính nhau trên một mặt phẳng, hình thành một mạng lưới ô vuông, xoắn vòng theo trục nhánh, mềm mại, mảnh khảnh

Rong mọc trong những hốc núi hoặc nơi nước che bóng, sâu tới 3-7m.

Phân bố: Florida, Mexico, Jamaica, đảo Virgin, Guadeloupe, Martinique, Barbados.

Màu vật số IMSN 20-035.

5- *Caulerpa nummularia* Harvey ex J. Agardh (Caulerpales - Chlorophyta) (Hình 5)
 Chihara M., 1975: 42; Tseng C. K., 1983: 282, pl. 140, fig. 1; Yoshida T., 1998:100.
 Syn. *C. peltata* var *nummularia* W. v. Bosse

Hình 5: *Caulerpa nummularia* Harvey ex J. Ag.

Rong màu xanh sáng. Thân bò phân nhánh, rộng 0,7mm, mặt bụng mang nhiều cành thẳng chia nhánh kiểu lồng phan, mặt lưng mang những nhánh nổi dạng phiến. Nhánh nổi tròn hoặc chia nhánh, mang một hoặc nhiều phiến dạng núm. Phiến dạng núm rộng 2-3mm có bề mặt nguyên. Viên của một số phiến mang 1 hoặc 2 phiến phụ dạng núm và cũng có phiến cấp hai này nữa khi cứng mang thêm một phiến kế tiếp nữa.

Rong mọc trên san hô chết ở vùng triều giữa nên phân trên vùng dưới triều.

Phân bố: đảo Iyū Trung Quốc, Nhật Bản, Ấn Độ, Tonga, Tanzania, Polynesia.

Màu vật số IMSN 20-100.

Chú ý: Loại này phân biệt với *Caulerpa peltata* do viên của phiến dạng núm có mang những núm phụ.

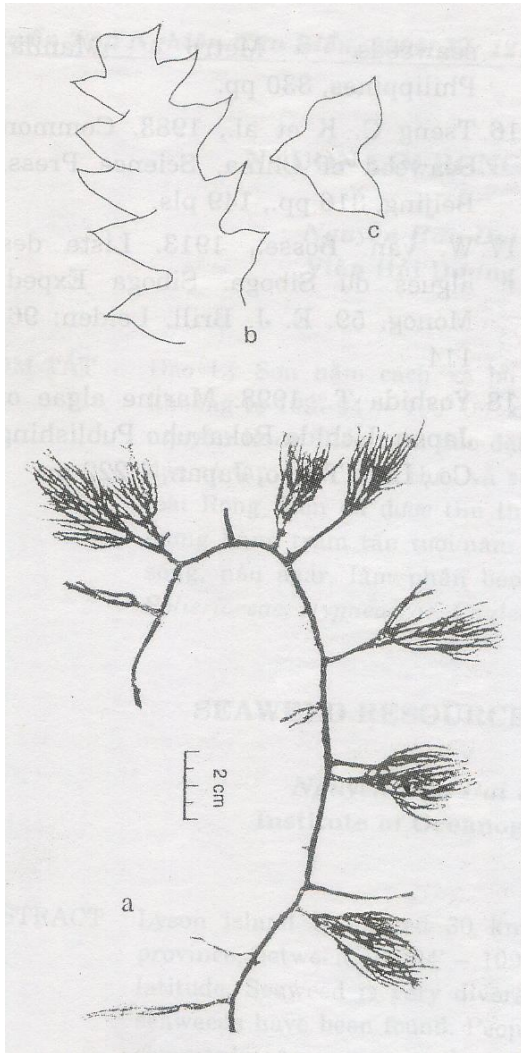
6- *Caulerpa urvilliana* Montagne (Caulerpales - Chlorophyta) (Hình 6)
 Boergesen F., 1949: 13, Bind XXI, NR.5; Trono G. C., 1988: 41, fig. 23.

Rong có kích thước lớn, do thân bò hình trụ dài 30-50cm hay hơn, nổi kính 2-3mm, mang nhiều cành thẳng và nhánh nổi màu lục tối. Nhánh nổi cao 5-8cm, hình trụ, trụ ôi góc và chia nhánh lồng phan nhiều lần ở phần ngọn. Nhánh dính ở phần ngọn nổi xung quanh bằng nhiều gai ngắn dạng núm vùi cao 0,5mm, sắp xếp không đều dọc theo trục nhánh.

Rong mọc trên này cát hoặc này cát lẫn mảnh san hô chết ở vùng triều giữa nên triều thấp.

Phân bố: đảo Iyū Philippin, Ấn Độ Thái Bình Đông.

Màu vật số IMSN 20-176.

Hình 6: *Caulerpa urvilliana* Montagne
a: Dạng của tảo; b: Phần hình của nhánh
nồng; c: Mặt cắt ngang phần hình của
nhánh nồng

LỜI CAM ƠN

Tác giả chân thành cảm ơn TS. Nguyễn Diễm Hồng, Viện Công Nghệ Sinh Học và Huỳnh Quang Năng, Phần viện Khoa học Vật liệu Nha Trang đã tạo nhiều kiến thức chuyên nghiệp tra khảo sát tại quần đảo Trường Sa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Boergesen F., 1949. Some marine algae from Mauritius. Danske Kgl.

Vidensk Selsk. Biol. Meddel., 22(12): 12-13.

2. Chihara M., 1975, The seaweeds of Japan. Tokyo, Japan, 290pp.
3. Dawson E. Y. 1954. Marine plants in the vicinity of Nha Trang, Viet Nam. Pac. Sci. 8: 392-393.
4. Doty M. S., 1963. *Gibbsmithia hawaiiensis* gen. n. et sp. n. Pac. Sci.17: 458-465.
5. Lewmanomont K. and Ogawa H., 1995, Common seaweeds and seagrasses of Thailand. Faculty of Fisheries. Kasetsart Univ. Jica., 162 pp.
6. Littler D. S., M. M. Littler, K. E. Bucher, and J. N. Norris, 1989. Marine plants of the Caribbean. Smithsonian Institution. Washington, 263pp.
7. Nguyễn Hữu Dinh, Huỳnh Quang Năng, Trần Ngọc Buit, Nguyễn Văn Tiến, 1993. Rong Biển Miền Bắc Việt Nam (Marine algae of North Vietnam). Nhà Xuất bản Khoa học & Kỹ thuật, Hà Nội: 96-101.
8. Nguyễn Hữu Hải, Phạm Hữu Trí, Nguyễn Xuân Vĩ, 2000. New records of marine algae from Vietnam. Collection of Mar. Res. Works, Vol. 10: 127 - 140 (in Vietnamese).
9. Okamura K., 1936, Nihon Kaisoshi, 964 pp., 327 figs. Tokyo.
10. Okamura K., 1907-1936, Icones of Japanes Algae, Vols. 1-6. T. Kasamashobo edit., Tokyo.
11. Phạm Hoàng Hoà 1969. Rong Biển Việt Nam (Marine algae of South Vietnam), Ministry of Education and Youth, Sai Gon, 558 pp.
12. Segawa S., 1958. Coloured illustration of the Seaweeds of

- Japan. Hoikusha Publishing Co. Ltd.: 190.
13. Segawa S., 1977. Coloured illustration of the Seaweeds of Japan. Hoikusha Publishing Co. Ltd.: 195.
 14. Taylor W. R., 1960. Marine algae of the eastern tropical and subtropical coast of the Americas. Univ. Mics. Press.: 870pp.
 15. Trono G. C. J. R. and Ganzon - Fortes E. T., 1998. Philippine seaweeds. Metro Manila, Philippines, 330 pp.
 16. Tseng C. K et al., 1983. Common Seaweed of China, Science Press. Beijing, 316 pp., 149 pls.
 17. W. van. Bosse., 1913. Liste des algues du Siboga. Siboga Exped. Monog. 59. E. J. Brill. Leiden: 96-114.
 18. Yoshida T., 1998. Marine algae of Japan. Uchida Rokakuho Publishing Co., Ltd., Tokyo, Japan, 1.222 pp.